

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

*Міжнародної науково-практичної
конференції*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХІЧНОГО
ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗДОРОВ'Я**

26-27 квітня 2019 року

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

*Міжнародної науково-практичної
конференції*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХІЧНОГО
ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗДОРОВ'Я**

26-27 квітня 2019 року

УДК 159.92: 616.89
А43

Рекомендовано до друку
вченою радою ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 21.05.2019 р.

Редакційна колегія:

- Л. М. Дунаєва** – доктор політ. наук, проф., декан ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова;
- Н. В. Родіна** – доктор психол. наук, проф., заступник декана ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова з наукової роботи, завідувач кафедри диференціальної і спеціальної психології;
- О. І. Кононенко** – доктор психол. наук, проф., заступник декана з навчально-методичної роботи ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова;
- Л. С. Смокова** – кандидат психол. наук, доцент кафедри соціальної допомоги та практичної психології ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова;
- О. Ю. Доценко** – кандидат психол. наук, доцент кафедри диференціальної і спеціальної психології ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова.

А43 **Актуальні** проблеми психічного та психологічного здоров'я: збірник матеріалів міжнародної наук.-практ. конф., м. Одеса, ОНУ, 26-27 квітня 2019 р. / Редкол.: Л. М. Дунаєва, Н. В. Родіна, О. І. Кононенко та ін. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 220 с. ISBN 978-617-689-316-5

Збірник містить тези доповідей та повідомлень за теоретичними та практичними результатами наукових досліджень і розробок, виконаних науково-педагогічними працівниками, аспірантами та практиками, що досліджують проблеми психічного та психологічного здоров'я особистості сьогодення.

УДК 159.92: 616.89

Опубліковано в авторській редакції

<i>В. В. Пундєв, В. В. Морозова</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ОЗНАКАМИ МЕЖОВОГО РОЗЛАДУ ОСОБИСТОСТІ..	155
<i>Л. І. Шрагіна, В. А. Лукашин</i> ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ОСОБИ ЯК ЧИННИК АДАПТАЦІЇ НА НАВКОЛИШНЬОМУ СВІТІ	158
<i>Stefanka Tomcheva</i> THE ADOLESCENT IN FRONT OF PSYCHOTHERAPIST: AGGRESSIVE ADOLESCENT	161
<i>Л. С. Златова</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВПЛИВУ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я	165
<i>О. Д. Литвиненко, Л. Д. Аргірова</i> ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕРШОКЛАСНИКІВ	168
<i>О. Д. Литвиненко, І. Потапенко</i> ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ СТРАТЕГІЇ ОСІБ З РІНИМ РІВНЕМ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ.....	171
<i>О. Д. Литвиненко</i> ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ	174
<i>Zlatoslav Arabadzhiev</i> ATTACHMENT, ACTUAL CAPABILITIES AND PERSONALITY ISSUES	178
<i>О. О. Прокоф'єва, О. А. Прокоф'єва</i> ФОРМИ ПСИХОДРАМА-ТЕРАПІЇ ЯК ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	185

5. Матанова, В., „Привързаност там и тогава тук и сега“. Издателство „Стено“, Варна 2015 г. ISBN 978-954-449-832-0.
6. Петров, Д., „Привързаност и личностна патология“. Университетско издателство Св. Климент Охридски“. София 2016 г.
7. Песешкиан, Н., „Метод на позитивната психотерапия Том първи“. Издателство „Славена“, Варна 1999 г. ISBN 954-8284-27-8.
8. Песешкиан, Н., „Позитивна психотерапия на ежедневието“. Издателство „Славена“, Варна 1998 г. ISBN 954-579-056-3.
9. Attrill A., Cyberpsychology. Oxford University Press, 2015
10. Suler, J.R. The Psychology of Cyberspace Jan 2002 and Feb 2004 (v2.5)
11. Suler, J.R. (2002). Identity Management in Cyberspace. Journal of Applied Psychoanalytic Studies, 4, 455-460.
12. Suler, J. (2004). Cyber Psychology and Behavior, 7, 321-326.

ФОРМИ ПСИХОДРАМА-ТЕРАПІЇ ЯК ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

О. О. Прокоф'єва

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології

Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

О. А. Прокоф'єва

старший викладач кафедри анатомії і фізіології людини і тварин
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

В освітньому процесі сучасного вищого навчального закладу актуальним є впровадження інновацій. Термін «інновація» означає нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи (нововведення), що викликають перехід системи з одного стану до іншого [1].

У викладанні дисципліни «Практикум з групової психокорекції» нами широко використовуються психодраматичні техніки. *Психодрама* – це метод психотерапії, в якому клієнти продовжують і завершують свої дії за допомогою театралізації, рольової гри, драматичного самовираження [3].

Ознаки психодрами: використовується вербальна і невербальна комунікація; розігрується кілька сцен (спогади про специфічні події минулого, незавершені ситуації, внутрішні драми, фантазії, сні, підготовка до майбутніх ситуацій з можливим ризиком або мимовільні прояви психічних станів «тут і зараз»); сцени наближені до реальної життєвої ситуації або виводять назовні внутрішні ментальні процеси; за необхідності інші ролі можуть взяти на себе члени групи або неживі об'єкти; використовуються техніки – обмін ролями, дублювання, дзеркало, конкретизація, максимізація і монолог; можна виділити наступні фази психодрами: розігрів, дію, шерінг (обговорення) [2].

У викладанні педагогічних і психологічних дисциплін як засіб підвищення адаптаційних можливостей здобувачів вищої освіти нами широко використовуються наступні форми психо-драматерапії [3].

Психодрама, центрована на протагоністі, або на особистості, концентрується на головному виконавці, який за допомогою ведучого психодрами і партнерів зображує в психодраматичній грі реальну або уявну ситуацію зі свого життя. Завдяки сценічному зображенню стає зрозумілою і наочною своєрідність протагоніста в переживанні існуючої міжособистісної ситуації й у взаємодії з іншими, втягнутими в цю ситуацію людьми. Гра відтворює особливості протагоніста і має дуже важливе діагностичне значення. Центрована на протагоністі психодрама є розкриваючою психотерапією, оскільки у вільній психодраматичній дії витіснені події дуже швидко досягають рівня переживань і усвідомлення. Пов'язаний з цим катарсис сприяє емоційному розкріпаченню і поживленню життєвих ситуацій, які викликають невротичну реакцію. Навіть якщо центрована на протагоністі психодрама обертається навколо нього, то в цій формі терапії протагоніст все ж не обертається навколо себе самого. Він діє не тільки у власній ролі, але і в ролях своїх партнерів із взаємин. Все це після минулої.

суб'єктивної оцінки свого положення збагачує його багатостороннім досвідом «Я» і досвідом «Ти», знанням нових можливостей, що дозволяють виявляти гнучкість, висловлювати різні думки і самостверджуватися. Ця форма містить можливість випробування і виучування нових способів поведінки, які забезпечують більш ефективні «стосунки» з реальністю.

Психодрама, центрована на темі. Якщо на занятті групи немає актуального групового конфлікту або вмотивованого протагоніста, як це нерідко буває в нових групах, то завжди знаходиться тема, яка зачіпає всіх членів групи, яка повинна бути проілюстрована кожним з них через зображення відповідних подій. Невеликі епізоди (або, як їх ще називають, віньетки), як будь-яка психодрама, граються на імпровізаційній основі. При цьому, за винятком незамінної техніки обміну ролями, інші психодраматичні техніки застосовуються рідко. Короткі сценічні інсценування часто дозволяють розпізнати важливі проблеми окремих учасників групи. В цілому центровані на темі психодрами можуть бути для учасників групи початком процесів пізнання і навчання і доповнюватися, наприклад, рольовими іграми.

Психодрама, спрямована на групу часто відбувається у вигляді психодрами, центрованої на протагоністе. Характерною особливістю спрямованої на групу психодрамотерапії є терапевтична робота з проблемою, яка зачіпає всіх членів групи. Майже всі учасники групи отримують можливість для ідентифікацій, які детально обговорюються в шерінгу. Як і за центрованої на протагоністі психодрамі, психодрама, спрямована на групу, може бути націлена на розкриття етіології того чи іншого стану, але передусім вона орієнтована на набуття всіма учасниками групи, завдяки обміну ролями, нового, поглибленого розуміння проблематики, яка в тій чи іншій мірі зачіпає кожного з них.

Успіх спрямованої на групу психодрамотерапії залежить також від динаміки групи, більш того, він навіть припускає наявність гармонійної групової динаміки. Якщо така відсутня, то спочатку слід зайнятися проблемою динаміки всієї групи в рамках психодрами, центрованої на групі.

Психодрама, центрована на групі займається емоційними стосунками учасників групи один з одним і виникає тут і тепер за загальними проблемами, що виникають з цих відносин. Після подібної центрованої на групі «терапії групи за допомогою групи» може надалі здійснюватися індивідуальна терапія «в групі» і спрямована на групу терапія «для групи». Найчастіше така психодрама плавно переходить в соціодраму.

Якщо несприятлива групова динаміка проявляється в групі нечітко і якщо у членів групи немає безпосередніх можливостей для вираження соціодинаміки, то для виявлення латентних конфліктів у групі може застосовуватися імпровізаційна гра.

Імпровізаційна гра вводиться за бажанням окремих або всіх членів групи. Немає нічого заздалегідь визначеного. Вона розгортається сама по собі, дії в ній відповідні тій чи іншій мірі дійсності або є абсолютно фантастичними.

Ведучий групи в спонтанній імпровізаційній грі також може організувати обмін ролями. У фазі обговорення особливе значення надається докладному рольовому зворотному зв'язку. Опис почуттів, які долають в окремих ролях, сприяє абстрагуванню цих почуттів від вигаданих ролей і усвідомленню з позиції соціометрії і групової динаміки власних міжособистісних стосунків.

Рольова гра виконує переважно педагогічну функцію. З інтелектуального і технічного боку люди можуть бути цілком задоволеними лікарями, вчителями, робітниками, психотерапевтами та дипломатами і все ж протягом усього життя не справлятися з роллю лікаря, вчителя, робітника, психотерапевта або дипломата. В результаті можуть виникнути професійні проблеми. Я. Морено протягом усього життя критикував односторонню інтелектуальну або практичну освіту і підкреслював важливе значення соціального тренінгу [5]. Рольова гра має на меті не тільки навчання певній рольовій поведінці, в процесі слід попереджати виникнення рольової ригідності. Рольова гра сприяє інтеграції ролей, нерідко дозволяючи зробити це ще до того, як виникнуть обумовлені рольовими конфліктами складнощі.

Ситуаційна гра представляє собою метод соціаль тренінгу і має діагностичне значення. Її мета полягає не стільки навчанні адекватній рольовій поведінці, скільки вм справлятися з важкими складними ситуаціями. Багато в чому схожа з тестом на спонтанність, тренінгом спонтаннос тренінгом креативності за Я. Морено.

Використання різних психодраматичних форм роботи сп розвитку творчого потенціалу і розширенню можливо адекватної поведінки і взаємодії з людьми, таким чи підвищуючи адаптаційні можливості.

Список використаної літератури та джерел

1. Вакуленко В. М. Види інновацій в освіті та їх класифік [Електронний ресурс] / В. М. Вакуленко // Віс Національної академії Державної прикордонної слу України. – № 4. – 2010. – Режим доступу: http://www.inbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&I1DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_me=PDF/Vnadps_2010_4_4.pdf
2. Келлерман П. Ф. Психодрама крупным планом: Ана терапевтических механизмов / П. Ф. Келлерман. – «Класс», 1998. – 240 с.
3. Лейтс Г. Психодрама: теория и практика. Классическая пси драма Я.Л. Морено/ Г. Лейтс – М.: «Когнито-Центр», 200' 380 с.
4. Максименко С. Д., Прокоф'єва О. О. Практикум із групс психокорекції: підручник / С. Д. Максимен О. О. Прокоф'єва, О. В. Царькова, О. В. Кочкурова. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державн педагогічного університету імені Богдана Хмельницьк 2015. – 414 с.
5. Морено Я. Психодрама / Я. Морено. – М: ЭкСМО, 2008 514 с.